

af værker, der udsendes i radio eller fjernsyn, er ny. Aftalelicensen er opbygget efter samme principper som lovforslagets §§ 13-14.

Forslaget bygger på en indstilling fra Ophavsretsudvalget i betænkning nr. 1197/1990 på baggrund af synspunkter fremført bl.a. af institutionen Døvefilm Video.

Flere høringsinstanser, herunder Det centrale Handicapråd, Fonden for Aktive Blinde og Danmarks Blindebibliotek har støttet forslaget.

Efter den gældende ophavsretslovs § 18, der er videreført i forlagets § 17, stk. 1 og 2, er der givet adgang til at fremstille lyd-bøger mv. til brug for syns- og hørehandicappede. Kulturministeriet finder, at der herudover, som påpeget af Ophavsretsudvalget, kan konstateres et behov for, at der til fordel for syns- og hørehandicappede gives en særlig adgang til at foretage optagelser af radio- og tv-udsendelser.

På baggrund af Danmarks internationale konventionsforpligtelser finder Kulturministeriet det mest hensigtsmæssigt, at dette spørgsmål søges løst ved en aftalelicensordning. Forslaget til § 17, stk. 3, er udformet i overensstemmelse hermed. En tilsvarende bestemmelse er gennemført i Norge i 1988.

Aftalelicensordningen i forslaget til § 17, stk. 3, forudsætter, at der indgås aftale mellem brugerne og en organisation, der repræsenterer en væsentlig del af danske ophavsmænd til den eller de pågældende værksarter. Aftalelicensen giver institutionen ret til at udnytte andre værker af samme art, selv om ophavsmændene til disse værker ikke repræsenteres af organisationen.

Med sigte på at lette muligheden for, at en aftale vil blive indgået, er der i lovforslagets § 52 givet mulighed for, at hver af parterne kan kræve mægling. Der henvises nærmere til bemærkningerne til § 52.

Omfattet af forslaget til § 17, stk. 3, er statslige eller kommunale institutioner og andre sociale eller almennyttige institutioner. Virksomheder, der bygger på et kommercielt grundlag, omfattes ikke af bestemmelsen.

I aftalen mellem institutionen og rettighedshaverorganisationer kan der, inden for rammerne af § 17, stk. 3, fastsættes nærmere grænser for institutionens brug af optagelserne. Det kan herunder aftales, hvilke handicapgrupper der skal have adgang til de foretagne optagelser, forudsat at der er tale om »syns- eller hørehandicappede«. Dette udtryk omfatter blinde, svagtseende, døve, taledidende, ordblinde, læsehandicappede og andre, som på grund af særlige fysiske eller psykiske forhold er ude af stand til at tilegne sig værkerne på sædvanlig måde. Endvidere kan det aftales, hvilke typer udsendelser der må optages. For værker, der udsendes i fjernsyn, vil det

eksempelvis kunne aftales, at der kun må fremstilles eksemplarer af værker, der er særligt egnede til at imødekomme behovet hos de hørehandicappede. Det kan fx være tilfældet for udsendelser, der af tv-foretagendet særlig er tekstet for hørehandicappede, og udsendelser, der efterfølgende bearbejdes i form af indsættelse af tegnsprog og/eller undertekster.

Med hensyn til udtrykket »udsendes i radio eller fjernsyn« henvises til bemærkningerne til lovforslagets § 2, stk. 3.

Forslaget til stk. 3 indeholder ikke nogen begrænsning med hensyn til den anvendte optagelsesteknik og omfatter således også digitale optagelser.

Til § 18

Til stk. 1 og 2

Efter den gældende lovs § 16 er det tilladt i samle-værker til brug ved gudstjeneste eller undervisning, sammenstillet af bidrag fra et større antal ophavsmænd, at optage mindre dele af litterære værker og musikværker eller sådanne værker af ringe omfang, når 5 år er forløbet efter udgangen af det år, da værket blev udgivet. Det samme gælder for kunstværker og for de i lovens § 1, stk. 2, angivne værker, såfremt gengivelsen sker i tilslutning til teksten. Værker, der er udarbejdet til brug ved undervisning, må ikke gengives i et samleværk med samme formål. Ophavsmanden har efter lovens § 16, stk. 2, krav på vederlag. Efter fotografilovens § 7, stk. 2, gælder en tilsvarende regel vedr. gengivelse af fotografier i værker bestemt til brug ved undervisning.

I forhold til den gældende antologiregel medfører forslaget til § 18, stk. 1, at samleværker til brug ved gudstjeneste udgår af bestemmelsen. Der er endvidere foretaget visse redaktionelle ændringer, herunder en omstrukturering af bestemmelsen, ligesom udtrykket »gengives« er anvendt i stedet for ordet »optage« i den gældende lovs § 16, stk. 1, 1. pkt.

Forslaget om at gudstjenester skal udgå af antologireglen er baseret på Ophavsretsudvalgets betænkning nr. 1197/1990. Udvalget begrundet sit forslag med, at der ved gudstjenester i vid udstrækning benyttes antologier, herunder navnlig salmebøger, og at den gældende regel i realiteten betyder en væsentlig svækkelse af retsstillingen for de ophavsmænd, hvis værker er særligt frembragt med henblik på brug ved gudstjeneste. Den gældende bestemmelse indebærer bl.a., at ophavsmænd til salmer o.lign. ikke har mulighed for at modsætte sig, at deres værker optages i en given salmebog.

Dansk Forfatterforening har under høringen støttet forslaget om, at gudstjenester holdes uden for antologireglen, idet man dog har anført, at antologibe-